

Prof.dr.sc. Tonko Ćurko
Sveučilište u Zagrebu
Fakultet strojarstva i brodogradnje

14. travnja 2012.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet strojarstva i brodogradnje
Dekan

- o v d j e -

Predmet: Prilog javnoj raspravi o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju – u daljem tekstu Prijedlog izmjena

U predmetnom prilogu javnoj raspravi o Prijedlogu izmjena, u prvom dijelu dan je općenit osvrt na politiku financiranja znanosti i visokog obrazovanja u RH, a u drugom dijelu dan je prilog javnoj raspravi o Prijedlogu izmjena u Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.

OSVRT NA POLITIKU FINANCIRANJA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA U RH

1. Na primjeru plana financiranja-proračuna svih sveučilišta u RH iz Proračuna RH, a naročito Sveučilišta u Zagrebu (proračunom se predviđa za 2012.god 80 mil kn manje u odnosu na 2011.god), financiranje visokog obrazovanja i znanosti i nadalje se smanjuje. Kako su sredstva za financiranje znanstvenih instituta također smanjena, podatak u Tablici 1. Prijedloga izmjena, a isto tako i navod u dijela teksta označen s III kojim se iskazuje povećanje financiranja znanosti i visokog obrazovanja, ne može biti vjerodostojan jer se na sveučilištima i institutima realizira gotovo sva visoko obrazovna i znanstvena djelatnost koja se financira iz Proračuna RH, a upravo tim institucijama financiranje je umanjeno. **Podatak i metodologiju pri izradi Tablice 1. potrebno je provjeriti.**
2. Temeljnim odrednicama politike djelovanja Vlade RH u novom mandatnom razdoblju gotovo bezuvjetno je najavljeno povećano ulaganje u znanost i visoko obrazovanje. Događa se upravo suprotno, **najavljeni programski planovi se ne ostvaruju.**
3. Proračunom RH predviđena je štednja na svim razinama potrošnje. Kako su se znanost i visoko obrazovanje našli u kategoriji smanjenog financiranja, znači da su **znanost i visoko obrazovanje svrstani u kategoriju potrošnje što je jedinstvena pojava u svijetu koji teži napretku i razvitku.**
4. Praksa svih zemalja koje su izlazak iz krize ostvarile osmišljenom politikom ulaganja, između ostalih mjera bile su i mjere pojačanog financiranja visokog obrazovanja i znanosti. **U primjeru RH radi se o suprotnoj praksi.**

RASPRAVA O PRIJEDLOGU IZMJENA

Uvod:

Na početku mandata u izbornom razdoblju, MZOS je s akademskom zajednicom (putem Rektorskog zbora?) i Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti postiglo dogovor da će se izmjeni zakona pristupiti nakon usvajanja Nacionalne strategije o smjernicama razvitka znanosti i visokog obrazovanja. **Protivno dogovorenom, izmjenama se pristupa prije donošenja strategije.**

Primjedbe na Prijedlog izmjena

5. Članak 47. – Izmjena članka 102 Zakona, stav (6)

Redovitom profesoru u trajnom zvanju izmjenom zakona se ne omogućava produljenje ugovora o radu s financiranjem iz proračuna RH. Iznimno se dozvoljava produljenje ukoliko je financiranje osigurano iz namjenskih sredstava u projektu bilo koje vrste ili iz vlastitih sredstava. Odluka stupa na snagu odmah, tj. s krajem akademske godine u kojoj je navršeno 65 godina starosti

Mišljenje: Prijedlog izmjena je neodrživ iz sljedećih razloga.

5.1 Radi se o suštinskoj promjeni pravila propisanih zakonima više od 60 godina. Promjena bitno utječe na planiranje djelovanja, istraživanja i usklađen završetak karijere. Na predloženi način pravila se mijenjaju u toku odvijanja procesa (ili „u vrijeme trajanja utakmice“) što je nedopustivo. Minimum razumijevanja procesa i pravila ponašanja u akademskoj zajednici zahtijevao bi da se **prelaznim i završnim odredbama predvidi odgoda primjene predloženih promjena.**

5.2 Redoviti profesori u trajnom zvanju s iznimnim uspjehom u djelovanju koje bi dovelo do dodatnog angažmana nakon navršenih 65 godina starosti na taj način su dovedeni u neravnopravan položaj s drugim zvanjima kojima je to omogućeno, npr. sa sucima sudova svih vrsti. Tim činom narušena su njihova ljudska i ustavna prava na jednaki tretman, njihov položaj mora se izjednačiti. **Stječe se dojam da su pisci Prijedloga izmjena, svojim doprinosom u njegovom osmišljavanju i njegovim pisanjem, favorizirali zaštitu kolega iz svoje struke.**

5.3 Iznimno, produljenje ugovora o radu dozvoljava se instituciji koja osigura financiranje iz vlastitih prihoda... Ovakva odredba je suvišna jer čelniku pravne osobe (dekanu) dozvoljava raspolagati sredstvima kojima ionako raspolaže temeljem osnivačkog akta i registracije ustanove pri Trgovačkom sudu. **Odredba je nepotrebna jer se čelniku ustanove pokušava dati pravo koje on ionako ima bez zakona o kojem je riječ.**

6. Članak 65. – Izmjena članka 102 Zakona, stav (5,6,7,8)

6.1 Redoviti profesori u trajnom zvanju kojima je ugovor produljen na godinu dana suštinski su izigrani i dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na iste kojima je

ugovor produljen na pet godina jer se njima osigurava realizacija ugovora do njegova isteka. **Potrebno je iznaći način kako bi se njihove pozicije izjednačile.**

6.2 Praksa produljenja ugovora o radu na jednu odnosno 5 godina primjenjivana je na raznim sveučilištima potpuno neselektivno, neujednačeno, bez ujednačenih kriterija. Za razliku od ostalih sveučilišta, na Sveučilištu u Zagrebu u velikoj većini slučajeva primjenjuje se načelo produljenja na godinu dana, a kao pravilo primjenjuje se u njegovom tehničkom području. **Na predloženi način, Tehničko područje Sveučilišta u Zagrebu najviše je zakinuto i dovedeno u neravnopravan položaj. Pritom se ističe da su najave Vlade RH o smjerovima razvitka RH, vodile u suprotnom smjeru, a naročito što se tiče tehničkog područja. Radi se o udaru na sustav.**

Ublažavanje udara na sustav eventualno bi se moglo postići prijelaznim i završnim odredbama kojima bi se regulirala primjena pojedinih rješenja s odgodom za 3 do 5 godina.

ZAKLJUČAK

Primjedbe koje su ovdje iznesene koncentrirane su na Članke 47 i 65 jer oni predstavljaju izmjene koje bi trebale dovesti do neposrednih ušteda u financijskom smislu.

- **Radi se o jednokratnoj uštedi, ali nastala šteta u razvojnom smislu je trajna. Najveće trajne štete nastat će u tehničkom području, upravo onom području za koje se pri predstavljanju smjernica razvitka RH opravdano najavilo da treba najviše doprinijeti u stvaranju novih dodanih vrijednosti i otvaranju novih radnih mjesta.**
- **Protivno najavama da će se vrhunskim kadrovima u znanosti i obrazovanju radni vijek produljiti za dvije do tri godine, događa se upravo protivno, a protivno također i EU praksi.**
- **Ishitrenim i nepromišljenim rješenjima samo se produbljuje opća nesigurnost u postojanost zakonodavstva a time i cjelokupnog sustava, koji ovakvim rješenjima onemogućuje planiranje dugoročnijeg djelovanja, smjerova razvitka i na kraju planiranje karijera.**
- **Reakcija svakog razumnog zaključivanja na nesiguran sustav je odustajanje od bilo kakvih kreativnih planova unutar takvog sustava.**